

واکاوی مفهوم بوم گرایی در مصالح با رویکرد زیبایی شناسی پایدار شهری

اعظم رنجبر^۱، *زینب رنجبر^۲، علی شاطرزاده^۳

^۱. کارشناسی ارشد، گروه معماری، دانشگاه تابلانک لامرد.

^۲. کارشناسی ارشد، گروه معماری، دانشگاه تابلانک لامرد. Mohandes63@gmail.com

^۳. دکتری شهرسازی، اوکراین، فارغ التحصیل دانشگاه معماری و شهرسازی بژنواخارکف Ali_shaterzade@yahoo.com

چکیده

بکارگیری مصالح بومی موجود می تواند موجب حفظ فرهنگ بومی و محلی و ارزش های معماری شود و در جلب توریست و گسترش صنعت گردشگری و کمک به اشتغال و صرفه جویی در منابع و نهاد ها در بهسازی نقش بارزی داشته باشد. استفاده از مصالح بومی به دلیل قابلیت دسترسی، قیمت ارزان، سازگاری با بافت و مطابقت با ارزش ها و فرهنگ بومی منطقه و زیبایی خاص این عناصر، می تواند نقش بارزی در ارتقاء دهی زیبایی بافت داشته باشد. از این رو لازم است هرگونه ساخت و ساز جدید بر اساس بکارگیری مصالح بومی و با رعایت زیبایی انجام گیرد. جنبه زیباسازی و احیای معماری از مزایای استفاده از مصالح بومی است که غالب بودن هریک از این مصالح چهره کلی بافت را به آن سمت سوق خواهد داد. نتیجه اینکه استفاده از مصالح بومی در زیباسازی بافت نقش بارزی دارد و در کنار فضای تاریخی و حفظ چهارچوب معماری، زیباسازی بافت با حداکثر بهره وری از مصالح بومی ضرورت دارد. این مقاله با نگرش و بررسی نقش مصالح بومی و تاثیر گذاری آن بر زیبایی شناسی بافت های شهری است.

واژگان کلیدی: مصالح بوم اورد، زیبایی شناسی، زیبایی شناسی معماری، معماری بومی

مقدمه

معماری بومی که نوعی معماری پایدار محسوب می شود، برای برآوردن نیازهای ساکنان خود در سایه فرهنگ شکل می گیرد بعد از بررسی مستندات می توان نتیجه گرفت که در بسیاری موارد به بحث های زیبایی شناسی و ارتباط آن در معماری پرداخته شده بدون اینکه به مسائل زیبایی شناسانه به طور اعم و زیبایی شناسانه بومی به طور اخص اشاره کنند که این نکته می تواند به عنوان یک عامل مهم در طراحی محسوب شود و به محقق این انگیزه را داده، مصالح بومی را در متن یک مفهوم زیبایی شناسانه بازشناسی کند^۱ (Oliver, 2006). زیباشناسی به انسان حس تشخیص زیبایی ها و امکان لذت بردن از آنها را ارزانی می دارد (سوده & مسعودی، ۱۳۹۴) زیبایی آثار معماری از نظر پاک و خالص بودن، تناسب خطوط و کارایی و تعادل قواست و رعایت آئین زیباشناسی قاعده مسلم آنست اما باید در معماری و به گونه ای خاص تر گفت: که، در کنار این عوامل، زیبایی عناصر به کار رفته در معماری نیز باید چشم نواز باشد با وجود آنکه در دهه های اخیر بحث جهانی سازی و جهانی شدن فراگیر شد، اما ازسوی دیگر نگاه متخصصین به معماری بومی مناطق مختلف جهان نیز عمیق تر شد نتایج مرتبط با بررسی معماری بومی مناطق مختلف گاه حیرت آور بود، چگونه مسائل مختلف از مباحث زیبایی شناسی گرفته تا مسائل اقلیمی و اجرایی با ظرافت کاملی (بدون آموزش های آکادمیک) توسط ساکنین بومی هر منطقه در ساخت فضای زیستشان در نظر گرفته می شد. امری که امروزه هنوز سیستم های گوناگون معماری در نقاط مختلف جهان پاسخ قطعی برای آن ندارند، نوعی آگاهی هوشیارانه در ساخت و سازهای بومی است که در بطن خود، زیبایی شناسی را نیز به همراه داشت اما جای تعجب اینجاست، چگونه همان مردم و ساکنین بومی این زیبایی شناسی را به مرور زمان به فراموشی سپردند. تقابل بین استفاده از مصالح بومی و زیبایی و زیبایی شناسی، مبحثی جدی و پیچیده تلقی می شود (سوده & مسعودی، ۱۳۹۴). براساس تعریف پاول الیور^۱، معماری بومی، آن گونه از معماری

^۱ Paul Oliver. از نخستین پژوهشگرانی است که در رابطه با تعریف معماری بومی، بررسی رویکردهای وابسته به آن، تبیین

گونه های معماری و مشابه آنها فعالیت